

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 7.

V Ljubljani, 1. aprila 1874.

Tečaj XIV.

Postava

o napravi ponavljavnih, nadaljevalnih šol na Kranjskem.

S priterjenjem deželnega zbora Moje kranjske vojvodine ukazujem, kakor sledi:

§. 1.

Povsodi, kjer so ljudske šole in kjer dolžnost v šolo hoditi traja do izpolnjenega 12. leta starosti (§. 17. deželne postave od 29. aprila l. 1873. dež. zakon. VIII. del št. 21.) napravijo naj se ponavljávnne šole, v katerih se ima navadno od začetka šolskega leta do konca mesca marca redno poduk dajati.

§. 2.

Ponavljávnna šola ima namen, da ponavlja, dopolnuje in razširja nauk, ki ga je učenec dobil v ljudski šoli. Podučuje se tedaj v tej šoli v vséh naukih, ki se učé v ljudski šoli.

§. 3.

V ponavljávnih šolah ima podučevati učitelj, ki je na ljudski šoli v službi. Ako je pri kaki ljudski šoli več učiteljev, pa okrajna šolska oblast določi, kdo naj prevzame to nalogo. Ako ima učitelj vsled poduka na ponavljávnni šoli več kakor 30 ur v tednu podučevati, se mu posebej plača, kar ima več opraviti.

§. 4.

V ponavljávnno šolo morajo navadno hoditi vsi dečki in vse deklice, ki so izpuščeni iz vsakdanje (ljudske) šole, do izpolnjenega 14. leta starosti.

Gledé oprostjenja poduka v ponavljavni šoli veljajo dotične za ljudske šole dane določbe (§§. 19. in 20. dež. zak. od 29. aprila 1873.)

§. 5.

O sprejemu v ponavljavne šole, o izpustu iz teh šol in o strahovanju so veljavna dotična za javne ljudske šole dana pravila.

§. 6.

Ponavljavni poduk se daje trikrat v tednu naj manj po 2 uri, in sicer dvakrat za dečke in enkrat pa za deklice posebej, kerščanski nauk se v te ure ne ušteva.

Učne dneve in ure določa krajna šolska oblast.

§. 7.

O razdelitvi v razrede, o učnih načrtih in o preskušnjah imajo veljavnost določbe šolskega in učnega reda.

§. 8.

Mojemu ministru za uk in bogočastje ukazujem, to postavo zvršiti.

Franc Jožef I. r.

Stremayr I. r.

Kakšna naj bo ponavljalna, nadaljevalna šola?

Vprašanje samo na sebi kaže, da ima šola, katero tukaj mislimo, dvojno nalogo. 1. ponavlja šolske nauke in 2. napreduje v učenju. Da pa to vprašanje prav rešimo, pogledjmo kakšne so pa djanske naše kmečke šole. Šolska postava sicer veleva: „Otroci pri 6. letih se sprejemajo v šolo, in 12 let stari morejo iz šole stopiti“. Dobro! kje se pa ta postava na tanko spolnuje? Gotovo nikjer, na deželi je tudi to nemogoče! Po navadi so 6—7 let stari otroci še nevgodni za šolo; 11 let stari so pa kaj radi (!) za vsakdanjo šolo preveliki; zgodi se toraj, da mnogo otrok komaj po 3 leta v šolo hodi, in ker so po deželi večjidel le pol-dnevne šole, sme se reči: Večina otrok na deželi hodi brez ozira na šolske zamude prav za prav samo poldrugo leto v šolo.

Ozrimo se pa sedaj na smotre ali cilje, ktere bi vsakdanja šola pri toliko predmetih mogla doseči, in vsak, kdor hoče resnico govoriti, mora spoznati, da vsakdanja šola pri mnogo učencih tega ne more storiti. Da se otroci v vsakdanji šoli v tako kratki dobi nauče lepoglasno brati, čedno in pravilno pisati in spisovati, na pamet in s številkami rajtati in nekoliko peti, — to samo daje učitelju dela in skerbi čez glavo; če bo pa učitelj v vsakdanji šoli pri mnogih razdelkih in pri nerednem šolskem obiskovanju veliko govoril o zgodovini, zemljepisji in prirodoznanstvu, telovadbi in drugih takih predmetih, ne bode naučil otroke ne tega ne unega, in otroci še tega ne bodo znali, kar je v ljudski šoli najpotreb-

nešega, t. j. brati, pisati in rajtati! Tega sem se sam (g. pisatelj) prav dobro prepričal. Dobil sem v neki šoli otroke, ki so kebre, červe in drugi merčes bolje poznali, kakor čerke v abcedi, iz zemljepisja so znali mesta, vode in gore v Ameriki bolje imenovati, kakor pa pisati številke do 100. — O pravopisji, spisji, ti pa niso imeli nikakoga pojma, in take učence sem dobil v tako imenovani nedeljski ali napredovalni šoli. Za boga! kaj se hoče ponavljati s takimi otroci, in kje začeti napredovanje?

Pervo in najpotrebnejše je, da vsakdanja šola otroke izuri v kerščanskem nauku, v branji, pisanji in rajtanji, in če to stori, spolnuje svojo dolžnost in stavi napredovalni šoli neogiblivo potrebno podlago. Le na taki v vsakdanji šoli dobro vterjeni podlagi se morejo podučevati druge koristne vednosti in tudi nadaljevati že priučeno. — Vse pa, kar nima prave podlage, rado se razruši!

Napredovalna šola naj ne služi v to, da bi se otroci vadili še le brati, pisati i. t. d.; ima namreč veliko važnejšo in imenitnejšo nalogo.

Napredovalna šola, ktera mora biti za vsak spol posebej, po en- ali dvakrat na teden in v katero naj bi hodili otroci, da so 15 let stari, bi morala biti most, po katerem bi učenci in učenke, zapustivši šolsko izbo, prestopali na tisto pot, ktera bi jih peljala do časne in večne sreče, za kar se ima truditi vse podučevanje. Napredovalna šola naj bi ponujala otrokom tega, kar jim vsakdanja ne more dajati, naj bi bila učencem praktično in vsestransko izobraževalna odgojilnica in učilnica za vse življenje.

Drugačno bi morala biti osnovana napredovalna šola za dekleta, drugačno za dečke. Pri dekljih naj bi se šola ozirala na gospodinjstvo, na ženska ročna dela*), na skerb za zdravje, kar bi bilo po deželi marsikje zelo, zelo potrebno; skerbelo naj bi se pred vsem za požlahnjenje serca, za izbujo blagih čutil in lepih nazorov z nauki in s primerano obranim branjem. Ženske na dobro izrejo otrok veliko več vplivajo, kakor možki, in po gospodinji se rada večkrat ravna vsa hiša.

V napredovalni šoli za dečke naj bi se podučevalo v kmetijstvu in sploh v gospodarstvu. Sadjereja in čebeloreja naj bi se praktično učila. Dečki naj se tudi vadijo spisovati navadna pisma, n. p. pobotnice, dolžna in izročilna pisma i. t. d. Razlagale naj bi se ob kratkem srenjske, deželne in državne postave. Gotovo bi bilo koristno, razkladati najpoglavitnejše §§. poštnih in vojaških postav.

Poleg tega naj bi se v napredovalni šoli podučevalo tudi v zemljepisji, zgodovini, prirodopisji i. t. d.

K koncu še omenim, da naj učitelj iz napredovalne šole nikar ne izključuje naj potrebnejših nauk iz kemije in fizike; ako učitelj ume

* Po zimi mladost po nekaterih krajih peč varuje in klopi dergne, naj bi se deklji v šoli naučili nogovice, kite (slamo) plesti, kakor je to po drugih krajih navada. Kolika korist bi bila to za posamezne družine, pa tudi za okraj.

v teh predmetih mikavno podučevati in potrebne nauke vpletati, priljubi se šola vsem učencem tako, da jih nikdo od šole ne odverne in šola jim ostane v blagem spominu ves čas življenja.

Da pa napredovalna šola prinaša zaželjeni sad, je pa pred vsem potrebno, in sicer jako potrebno, da se učitelj za vsako uro, za vsak predmet skerbno in vestno pripravlja, in nikdar ne pride nepripravljen v šolo.

V napredovalni šoli naj pa učitelj ne podučuje z bukvami v rokah; bukve naj učitelj pred šolo dobro prebira in iz njih jemlje; kar je njegovim okolistavam primerno, to naj si v kratkem zapiše. Tako učitelj nikdar ne pride v zadrego, kaj bi povedal, kaj zamolčal, kako bi povedal to, kako uno? Pokazal bo marveč, da je kos svojemu poklicu, da je res to, kar ima biti, namreč ljudski učitelj; šola pa človeštvu koristna naprava.

Tako podučevati pa more le učitelj, ki je sam izurjen v predmetih, katere ima podučevati; neogiblivo pa je tudi potrebno, da je dalj časa v enem kraju, da pozna ljudstvo, njegovo mišljenje, njegovo dobro in slabo stran. Drevo, katero hoče sad roditi, mora v zemljo pognati svoje korenine; učitelj pa, ki hoče s pridom podučevati v napredovalni šoli, mora dolgo časa biti v kraju in zaupanje imeti pri ljudeh, sicer mu ni mogoče s pridom podučevati ne v vsakdanji šoli, še manj pa v napredovalni.

O spisji.

(Dalje in konec.)

Kdor preveč tirja, ne doseže ničesa, in dostikrat je to vzrok, da je ves spisni nauk brez pravega vspeha in koristi. Sicer pa morejo učenci take naloge na raznih stopinjah po zmožnosti tudi različno izdelovati, n. pr.:

Hiša.

(Za nižji razred ali oddelek.)

Hišo nam stavijo zidarji in tesarji. V hišah stanujejo ljudje; živali pa stanujejo po hlevih, luknjah in gnjezdih i. t. d. Za hišo je dvo-rišče in zraven pa vert, kjer raste obilno lepih cvetic, zeljenave in sadnega drevja.

Hiša.

(Za srednji oddelek.)

Hiša ima podstavo, štiri stene in streho. Znotraj je razdeljena v sobe, čumnate in vhode. V hiši stanujejo ljudje in nekatere živali. Druge živali pa so po hlevih, in še druge pa stanujejo v gozdu in na polji, nekatere so v vodah in celò v zemlji. Nekatere živali si narejajo same stanovanja kakor ptiči, čebele, ose in mravlje. Male borne hiše, ktere so naj več lesene, so kočje; velike in lepo zidane pa se imenujejo palače

in gradovi. Več hiš skupaj imenujemo vas, veliko in lepo v versto postavljenih pa mesto. Skoraj v vsaki večji vasi je cerkev, šola in več gostilnic.

Hiša.

(Za naj viši oddelek.)

Človekovo stanovanje je hiša. Pri zidanji hiše delajo razni rokodelci, kakor zidarji, tesarji, steklarji, lončarji i. t. d. Najpervo koplje se za podstavo, in potem se izoboka klet. Za tem se postavi glavni zid, in se naredo stene, ktere razdeljujejo razne prostore, n. pr. vežo, sobe, čumnate, kuhinjo in druge shrambe. Med nadstropija, ktera vežejo stopnjice, položijo bruna; nad vse postavijo podstrešje, ktero krijejo s slamo, z opeko, s skodlami, s ploščicami ali s plehom. Vse stene zunaj in znotraj lepo pogladijo. Kedar so po sobah in drugih prostorih že tla in stropi narejeni, naredé se še okna in vrata, in nazadnje se še vse lepo pobeli in, kar je lesenega, pa pobarva. V javna poslopja, kakor v cerkev in šolo se zbirajo ljudje. V večernih deželah imajo hiše visoke strehe in velika okna; v jutrovih so pa strehe na plosk, okna pa so ozka.

Vidi se, da je tvarina v nižjem oddelku bolj poverhna in lohka, opirajè se na vse, kar se vidi in je blizo. Srednji oddelek ima že misli, ki so zverhi bliže; vse je, že bolj določeno, in vendar izdelovanje posameznih delov ne prevlada. Višji oddelek ima pa že bolj izbrani značaj večje popolnosti. Paziti je treba tukaj na kolikor mogoče popolno in doveršeno izpeljavo vsega, kakor tudi na skerbno izverševanje posameznega; vendar naj učitelj s temi nalogami previdno ravna.

Sedaj pa še nekaj o popravljanji pomot. O najpripravišem mehničnem popravljanji govoril bodem pozneje, tukaj le opomnim, da nekateri učitelji pomote poverhno popravljajo. Popravljajo le pravopisne pomote, vse drugo pomankljivo, temno in napačno popolnoma prezirajo ali tako popravijo, da učenci poprave ne razumó. Navadno so pri tem naj večje pomote, da učenci kaj važnega izpusté, ali da kako stvar pusté pomanjkljivo in nedoveršeno, da red zmešajo, ptuje navedejo, da to in isto reč večkrat ponavljajo, ali da celo kaj nepotrebne dostavijo. Take in enake pomote treba je toliko časa pojasnovati, da učenci vse prav razumó, kar pa je dostikrat zeló težavno. Pravilo, da je treba pri nalogah, ktere se prosto izdeljujejo, stvar si v mislih živo predstaviti, in edino to več časa ohraniti, da se ne prinašajo druge predočbe ter da se glavna stvar po svojih različnih delih, po vseh razmerah med sabo in med sorodnimi reči primerja, — to je slehernemu znano; pri tem le tega ne smemo pozabiti, da se to učencem z izgledi naj bolj počita. Kjer je v šoli veliko učencev, tam ni čuda, da učitelji tožijo o obilnem trudu in o zgubi časa, ki jim ga prizadeva popravljanje. Po

mojem mnenji je strah pred tem in dolgočasnost in težavnost dela dostikrat vzrok, da se po nekterih šolah premalo spisuje. Nekteri učitelji si pa tudi to delo sami po nepotrebnem težavnije delajo. Pri tem jaz že več let prav spešno tako-le ravnam:

Kedar so učenci v šoli ali doma nalogo doveršili, ukazujem, da posamezno izdelovanje 3—4 boljši in slabši na glas vpričo vseh učencev preberó, ter dovolim, da sme o tem vsaki učenec po svojem mnenji kaj opomniti. Tako pride na dan že veliko pomot, in vsaki more v svojem zvezku, ktereга ima pred saboj, pogledati, ali je tudi on kaj napačno pisal? Popravlјati pa še nihče ne sme. Za tem se najtežavnije besede glasno in razločno izgovarјajo, ali na tablo zapišeјo. Potem si pa zvezke med seboј zamenјajo, in v določenem času smeјo pomote podčertati, ne pa popravlјati. Kadar ta čas preteče, vzame vsaki svoj zvezek, in more pomote popravlјati, ali sme vprašati, o čem kdo kaj dvomi? Tako popravlјeno izdelovanje prepіšeјo potem na čisto in te zvezke še le jaz pregledujem in popravlјam; v časih mi pa tudi kteri boljših učencev, kterih je v vsaki šoli nekaj, pri tem pomaga. Na koncu vsakega odstavka ali naloge moreјo še enkrat popravlјene besede pristaviti. Po tej poti se mi posreči, da dobim, kolikor mogoče, pomot proste naloge, pa tudi učenci se privadiјo, da na pomote in pregreške bolj pazijo, ter jih tako lahkomiselno ne prezirajo; kar se sicer le prerado zgodi; pa tudi po tej poti zvedo vsi vse pomote, in se jih tako bolj varujeјo. Nikakor ne tajim, da je velike vrednosti, ako učitelj sam vse zvezke pregleda in vse pomote podčerta (popraviti se nikakor ne smeјo, to naj store vselej sami učenci); vendar pa se mi zdi, da škoda, ako se v naglici kaj pregleda, dobiček, ki izhaja iz večkratnega spisovanja, za veliko in v vsakem obziru preseга.

Govekar.

Peter Hitzinger

(Znojemski, Podlipiski)

v

sl ov stvu slovenskem.

VII.

Kakor za svete cerkve prostost, tako je gorel tudi za Slovenije mirno zmago. Da pa si vzmoreјo Slovenci, treba je, da se strinjajo s sorodnimi Slovani. Po zgodovini je spoznal Hitzinger, da za nekdanjimi Gerki so na svetno pozorišče stopili Rimljani, za Romani Germani, in da za témi nastopiti utegneјo Slovani. Prikaže se mu v duhu „Slovanska dôba“, ktero v Novicah t. 1849 popéva v 3. l. tako-le:

De prevelike prekucije
 Pridejo ob svojim časi,
 Stare, nove prerokije
 So pripóvedváli glasi.

Nemcu predstvo so pustile
 Kralja Višiga razmere,
 Prostost de bi otel on sile,
 In pa varh bil svete vere.

Kér poklic svoj Nenc je zgrešil,
 Popravlja je vse le béga,
 Spake té de svet bi rešil,
 V delo tó Slován zdaj sega.

Misel to v Slovanov sredi
 Modre glave so zbudile,
 In bandero o njih besedi
 So roké junaške 'zville.

Ako je nebés osoda
 V to Slovane namenila,
 Naj modróst pogum naroda
 K pravim koncu bi vodila!

Kako pomenljiva je ta pesem že celó v sedanji čas! — Prav in modro se mu je zdélo, da se približujejo Slovani med seboj najprej v pisanji, in oglasi se o tém v „Dopisu iz Notrajskiga“ l. 11, kateri naj bi bil vseslovanski književni jezik, v katerem bi se razumévati lahko vsi omikani Slovani: „Kaj meni pri tem prašanji v glavo pride? Še le išemo vseslovanski književni jezik, in — ga že imamo! Kakor je Dr. Zupan, nekdANJI profesor, dostikrat rekel:

Vse imamo,
 Pa ne znamo,

Le išimo,
 De dobimo.

Vseslovanski književni jezik je staroslovanski. Tega je rabil Slovanski apostelj in prvi pisatelj sv. Ciril, tega rabijo v božji službi Rusi in Serbljani, tega poznajo vsi učeni Slovani — in zastran bolj vesoljniga vpeljanja bi se ne bilo bati zavidnosti od tega ali uniga zdajuiga slovanskiga narečja, zakaj vsim je Cirilov jezik v časti; tudi so v ravno tem jeziku vse razne oblike in korenine besed hranjene, katerih se nektere zdaj le v enim, nektere le v drugim slovanskim narečji obderžujejo. In če bi se s staroslovanskim jezikom še Cirilov pravopis obderžal, bi bilo morebiti mnogim rodoljubam vstreženo. Ako bi se pa staroslovanski jezik imel še na latinski pravopis predjati, bi tudi to ne bilo nemogoče, in pred ko ne tudi ne napčno; sej tudi Čehi še rabijo nemške in latinske čerke v svojim pravopisu; tako naj bi se v staroslovanskim vpotrebovale Cirilove in latinske, dokler bi se v unih ali teh vsi ne zedinili; Nemci bi nam ne mogli tukaj nič očitati, sej zraven lastnih gotiških sami rabijo tudi latinske.“

Pri vsem tem naj se pa književni jezik slovenski razvija tudi posebej, naj se množi in bogati po besedah, ki so le tu pa tam v navadi, pa dobre slovenske, ki se naj toraj pripravljajo v knjige. Na to méri njegova opombica: „Mala slovenska stran (v Borovniški, Preserski in deloma Ižanski fari) s zlo različnim jezikom“ v l. 50.

Vendar kot pajek hud pa je bil na vse, kateri so v pisavi cepili Slovence ter razdirali književno slogo. Ko je tedaj prof. J. Poklukar po Novicah Slovincem ponujati jel svoj pravopis, češ: „Kako dolgo še ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovó dali?“ — je to Podlipskega tako zježalo, da zabavljivo v Sloveniji l. 30 odgovori v spevu: „Smešnica in resnica“. Zbor o Slovenskem pravopisu. Zbrani so poslanci iz vsih Slovenskih strani: Koroški in Štajerski, Gorenski, Dolenski, Tominski, posebej Kroparski, Teržiški, Kranjski, Loški, Šent-Vidski, Ribniški, Idrijski, Beli Krajnec, Pivčan. Po ogovoru predsednikovem se prepirati jamejo koj o prvem predlogu, ki ga prebere pisar:

»Kdaj še ne bomo slovo pravopisu lažnivosti dali?
Pišimo, kakor povsod govoré: *šu, vstov* in *perjatu*.
Čerk preobilo je greh zapisati, ko manj se jih sliši« —

ter zajdejo v osebnosti, da vstane šepetanje, šum in hrum, prepir in v-pitje — iz leveice in sredice; predsednik zvoní, toda zastonj, in — ko vstane celo cepetanje z nogami, razpustí zbor in poslanci gredo prepiraje se na vse strani. — „Dragi rodoljubi! kliče v opombici Podlipski, pustite enkrat Abecedino vojsko na stran; tisti, kí jo je začel, je gotovo ni hotel večne, namreč rajni slavní Matija Čop; ampak le to je hotel: Si vis pacem, para bellum (utique non sempiternum)!“

Ker je pa prof. Poklukar še dalje snoval spis svoj v Novicah, oglašil se v l. 20 precej ostro: „Pišimo kakor smo pisali!“ Podlipski razkazuje tu, da naš pravopis ni lažnjiv, ampak resničen in redoven; da se ne sme paziti le na pravorék Gorencev, ampak tudi Dolencev in Notranjcev; da izrekovanje polnih samoglasnikov in soglasnika *l* na koncu ni neprijetno, po zgledu Belega Kranjca in Pivčana, kterima tudi v smešnici daje prednost, ter opominja naposled: „de bi pač v prihodnje ne bilo več govorjenja od pravopisa ali abecede v očitnih listih; naši zoperniki se temu le smeja, de nam je abecedna vojska nekako načarana. Čehi, Slovaki in Iliri več za drugo dalje gledajo, kakor nazaj na abecedo, katero imajo zlo enako z nami. Tudi nam je na veliko drugih in imenitniših reči več gledati in delati; sej smo v abecedi že vendar nekako edini“. — Poklukar mu na to celó v posebni prikladi mirno odgovorí, razkazovaje svoje razloge, svést si, da — nasprotnika v pravdi — ostane med séboj vendar prijatla.

Smešnica in resnica so bili prepiri o novem pravopisu; smešnica in resnica so bili pa tudi prepiri o novih časih, kateri so od l. 1848 skoro vse premenili tudi po deželi, po kmetih. Odpravila se je bila tlaka, ukazalo se potem gotovo povračilo, prestvarile so se soseske, gospóda bratila se s kmetom, šole se slovenile i. t. d. O teh in drugih rečeh je poslušal Podlipski kmete, ter šaljivo in resnobno popeval v Novicah

l. 24: »Poménki o novih časih«. Podobica s kmetov. Razgovarjajo se Pravoljub, Zvijáč pa Dvomnež, na zadnje o šoli:

Zvijáč.

Res je, de v šóli so gospóda
Ravnali iz kmečkiga naroda,
De praša glava puhloznanska:
Kjé raste zemlja tam Ljubljanska?

So tudi mógle se preplésti,
Nositi ošabno se in vésti
Tam kakor mestne gospodične
Dekléta tud zagorelohične.

Dvomnež.

Je šola se poslovenila,
Za domačijo več bo učila?
Še človek hotel mlad bi biti,
Si novih vednost pridobiti!

Pravoljub.

Naj praša kdo kar kóli koga,
Je šola védnosti podloga;
Pa še po šoli se je učiti,
Če hoče kdo se bolj zmodriti.

Možém je šola skušnja razna,
Menitev med seboj prijazna;
Vedno skerbnó premissljevanje,
In pa podučnih spisov branje.

Dvomnež.

Smo tak učeno modrovali,
Bi céli svet zravnati znali, —
Le ena reč nam še ostane:
Kdaj zopet ženek papir nastane?!

Nasproti mestnim homatijam vlada po deželi navadno mir, in kjer je mir, tam biva tiha zadovoljnost. V duhu novih časov in slovenske šole je popeval to Podlipski v Sloveniji l. 40: „Pastirska podobica“ (Idyllion). Konec se glasi:

Anton:

O pač bo nar bolji,
Ljudem kaj po volji,
De iz šole bo kmalo
Za dom se več znalo.

Anka.

Smo tak govorili,
Ovac pozabili;
Jih vernem čez mejo,
De v škodo ne grejo.

Jakob.

Le stori za naji,
Sej tečeš ti raji;
Midva počakajva,
Še malo kramljajva.

Prav zdí se mi, da je njegova tudi v duhu narodnih serbskih zložena pesem: „Ljubljani“ — v 76. l. Slovenije, kjer pesnik Hišnikar tolaži poslovenjeno mesto malo, da „Vedno, kar popred si bila, — V duhu si Slovencam sredi, — Narod ves še nate gleda“. — Ako popustijo te tuje Nemci, približajo se ti rojaci bližnji Slovani. — Visoko se je povzdignila takrat Slovenija, polna naj boljših nad o bodočnosti; toda — kar se je v naglici dalo ali obétalo, naglo se je nazaj jemalo, prvi ogenj je jel ugasovati, slovenščina pešati, in že se je bilo bati za Slovenijo. Tedaj zapoje Podlipski kazaje na nekdanje Slovence, Rimljane, Franke in Germane, sploh na sovražnike Slovanov — v Novicah l. 31: „Kje Slovenija živi:“

»Na zemlji ako bi stanú ne imela,
Bo v sercu svojih sinov še živela.«

Da pa bo Slovenija tudi na zemlji imela svoj stan, tega se nadeja pesnik vzlasti z ozirom na nje pravičnega vladarja, na njegovo slovesno obljubo, pa tudi na njeno nepremakljivo zvestobo. Res je, da

»Svoje želi vsak, bodi možak sam, bodi si narod;
Tudi Slovenija ima svoje vošila ta čas,
Njeni sinovi v eno de bi združeni bili ko zemlja,
In de bi lahko učenost našli domá ne drugej,
In de cenil tak v pisu kot uku se njeni bi jezik.«

V tem smislu prepeva „Slovenija Francu Jožefu I. ob njegovim veselim godu“ l. 1849 v Novicah l. 34, ktera Podlipskega pesem je nasledba veličastne pesmi Koseskega: „Slovenija Ferdinandu ob veselim dohodu v Ljubljano l. 1844“ — tim več, ker

»Ni le beseda, je djanje ta njena prisega; v resnici
Blago, život, kri, vse Tebi, Vladar, posveti.
Tvojemu rodu na čast, na poboj za protivnike Tvoje
Duh ji iz oserčja kipí, suče ji v roki se meč.
Zmaje se hrast, ko še lipa stojí — pa Slovenija zvesta.«

Gorel je Hitzinger za Slovenijo, popeval je dobo slovansko; najbolj v čisljih mu je pa le bila vera in cerkev katoliška, in v tej ni hotel terpeti nobene prenapete narodovnosti. Spričuje nam to „Eine unmassgebliche Bemerkung“, ki jo je bil dal še l. 1849 o vprašanji, v kojem jeziku naj v mestnih šolah Slovencem razlaga se kerščanski nauk, češ: *„Man beruft sich zur Entscheidung dieser Frage auf Gesetze, und zwar Gesetze der Methodik, Katechetik, Nationalität, politischen Gesetzgebung u. s. w. Und wo ist noch eines geblieben? Auf die Gesetze der katholischen Kirche ist wenigstens öffentlich noch nicht hingewiesen worden . . . Weder Ultra-Slavismus, noch Contra-Slavismus soll bei der Katechetik herrschen, sondern Katholicismus, das ist: jene Ordnung, wodurch Griechen und Hebräer, Deutsche und Slaven, überhaupt alle Völker in Eine, nicht bloss deutsche oder slavische, sondern in Eine heilige, allgemeine christliche Kirche vereinigt werden.“* (Vid. Theolog. Zeitschrift Nro 17. S. 144.)

Živa šola.*)

Šesti pogovor.

U r a.

(Učitelj naj učencem pokaže svojo žepno uro:) Kaj je to? Kako pravimo tej uri, ki jo imamo v žepu? Ura ima dve strani — sprednjo in zadnjo stran. Kakošna je zadnja stran? Spredaj ima ura steklo; kakošno je to steklo? Pod steklom je ploščica s številkami, ki kažejo čas. Nad ploščico sta dva kazalca. Daljši kazalec imenuje se veliki,

*) Pri pesmici „Mirno, tiho“ (glej „Tov.“ l. 5., str. 73!) ste zadnji dve verstici po naključbi napak postavljeni. Poje naj se tako-le:

„Dobra deca ne mermljajo, mirni so, ubogajo,
Učitelja rad' imajo, nikdar ga ne žalijo.“

krajši je mali kazalec. Kaj kažeta kazalca? Kdo pozná številke na uri in jih zna brati? Glejte nekoliko časa kazalce, kaj vidite? Kteri kazalec gre hitreje? Kteri kazalec kaže ure? Ob kateri uri greste zjutraj v šolo? Takrat je mali kazalec tû, veliki pa tû! Kdaj (ob kateri uri) mine šola? Takrat je mali kazalec tû, veliki pa tû i. t. d. Kdaj o polodne obedvate? Kdaj greste popoldne v šolo? Kdaj mine popoldanska šola? Kdaj večerjate? Kdaj greste spat?

To je tedaj žepna ura! Recite tako! Kako pravimo uram, ki jih imamo doma v hiši? Povejte, kakošna je hišna ura! Ktere ure še poznate? Kakošna je ura na zvoniku? Kakošna je solnčna ura? V čem so si vse te ure podobne, v čem so si različne? Kakošna je ura z muziko (igralna ura)? Ali je že kdo videl uro s kúkavico? Kdaj kúkavica kûka? Kdo dela ure? Kakošno je v urarjevi delalnici? Tû visí mnogo raznih velikih in manjših ur, in vse gredo in pektajo: tik tak, tike take! Ure se ne utrudijo, ne hodijo spat in ne počivajo, zakaj ne? Kadar ura mine, kako derdranje in bitje! Male ure pravijo: tike take; bim, bim, bim! — večje pravijo: tak - tak - tak; bum, bum, bum! Oče pravijo, da po noči ura hitreje gre, kakor po dnevu, stara mati pa terdijo ravno na robe, in pravijo, da so po noči ure dolge. Mati pa pravijo, da malokrat slišijo uro iti in biti. Kdo vé, kako je to? Kdo vé pravo? Poslušajte, kako izrekam besedo „ura“! Izgovori ti prav počasi „ura“! Kteri glasnik se tû naj pred in naj bolj sliši? Kako narediš usta, kedar izrekaš *u*?

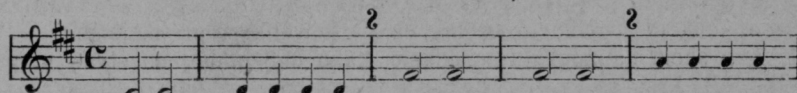
Sedaj pa bodemo zopet nekaj napisali!

Včeraj smo risali, kako riba plava, danes pa bodemo risali kazalce, kakoršne vidite na uri. Primite čertalnik! Potegnite čerto ravno navzdol |||||, potem pa pošev // // // //! Naredite večje, pa zopet male čerte (kazalce)!

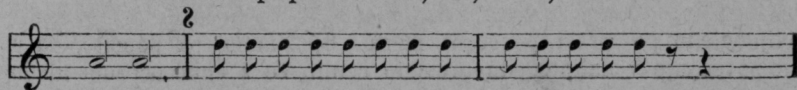
Ker ste tako lepo poslušali in risali, bodemo zopet zapeli in sicer tako, kakor gre

u r a.

(Čveteroglasni kanon.)

U-ra v stol-pu pra-vi: tik, tak, tik, tak! ma-la u-ra

pra-vi: ti-ke, ta-ke, ti-ke, ta-ke, ti-ke, ta-ke, tik!

O k o. *)

Skušnja nas uči, da stvar, kolikor je bližjeja nas, toliko je svitleja; sklepamo toraj, da kolikor svetleji je kaki predmet, toliko bližjeji nas mora biti. Bele stene ali s snegom pokrite gore dozdevajo se nam ve-

*) Glej prilogo.

liko bliže, kakor pa temne. Po megli omračene stvari se nam dozdevajo pomaknjene v daljavo; ob prav čistem zraku pa jih vidimo veliko bliže. Nevajeni lovci pri čistem zraku žival, katero so si izvolili v plen, vidijo bliže in torej tudi preblizo merijo. Pri lepem vremenu in čistem zraku se nam koče na planinah veliko bliže ena drugi vidijo, kakor pa so v resnici.

Močno svitile stvari se nam ne vidijo samo bližeje, ampak tudi povečane, če jih okrog in okrog obdaja tema; nasprotno pa je z močno temno stvarjo, katero obdaja svitloba. Ta prikazen se imenuje „irradiation“. Po tej prikazni se nam razsvitljeni serp mesca vidi večji, kakor da bi ne bil del manjše temne krogle, ampak kake večje. Daljne razsvitljene špranje se nam dozdevajo veliko večje, beli kvadrati na črnem polji veliko širji, kakor pa so v resnici. Dva bližnja močno svitla prostora pokrijeta in razsvitlita tenko progo med sabo, zatoraj ne vidimo prav tenkega dratu v naj svitlejšem solnčnem svitu, in lasu ne, če ga pred naj svitlejšim delom plamena deržimo.

Kako presojuje naše oko oddaljenost kakega predmeta? Kolikor več stvari je med nami in predmetom, kterega gledamo, toliko bolj oddaljen se nam dozdeva. Če na bregu kakega jezera ali kake reke stojimo, kjer ni čolna i. t. d., se nam jezero ali reka dozdeva ozka, če je pa veliko čolnov i. t. d., se nam nasprotno dozdeva veliko širokeja. Iz tega se vidi, zakaj da se nam na široki planjavi posamno poslopje veliko bližej dozdeva, posebno če je pot do njega ravna, dozdeva se nam, da bomo kmalu tam, toda prepričamo se, da smo se motili, — pot se vleče.

Iz ravno tega vzroka se nam nebesni obok v zenitu (nadglavniku) bližej dozdeva, kakor pa v horizontu in solnce ali luno vidimo pri vzhodu ali pri zahodu veliko bolj oddaljeno kakor pa, kedar visoko nad nami stoji. Vsak pastir videl je že lepega poletnega ali jesenskega večera, kedar je gnal veselo svojo čedo proti domu, njemu gotovo čudno prikazen.

Iz-za oddaljenega drevja in germovja priplavala je počasno polna luna kot velikansko kolo; kolikor višej pa se je vzdigovala, toliko manjša je postajala. Zakaj to? Kedar solnce ali mesec iz-za hiš ali dreves izhajata, vidimo ju pod ravno tistim vidnim kotom, kakor hiše in drevesa; ker pa vemo, da ste solnce in luna veliko dalje od nas, kakor hiše ali drevesa, jima nezavedno in nehote obilnejšo velikost pripisujemo.

Ako skozi daljnogled pogledamo kako bolj oddaljeno stvar n. pr.: jabelko ali križ na stolpu, kako drevo ali hišo, se nam dozdeva kakor da bi ne bila veliko povečjana, kakor je vendar resnica, to pa zato, ker s prostim očesom nehote gledamo predmet po dozdevni velikosti in v daljnogledu po pravi povečani meri. Spoznamo pa pomoto, da smo pravo povečanje v daljnogledu premalo cenili, če z enim očesom gledamo v daljnogled, z drugim prostim pa na odločeni predmet; videli bomo zdaj velik razloček med povečano in navadno velikostjo opazovane stvari.

Kako je to, da se nam včasih v mraku ali megli zdi, da je oddaljen turn ali oddaljeno drevo, kakti človek blizo nas, ali pa narobe blizo nas stoječ človek ali drevo, kakti oddaljen turn?

Kadar je naše oko prilagano gledati v daljavo, in vidi blizo v mraku kakega človeka, torej pod precej velikim vidnim kotom, ker pa mislimo, da je ta predmet daleč, sodimo, da mora biti visok, ker je vidni kot velik; toraj sklepamo, da mora biti kaki stolp, — ravno narobe pa se godi, če je naše oko polagano le za bližnjost.

Gledal sem nekega jutra na precej oddaljena stolpa; dozdevalo se mi je, da je iz enega stolpa do drugega napeta debela verv, in ko preišlujem, kaj bi to bilo, zapazim da dozdevna verv je bil le tanek telegrafični drat, ki je tik okna potegnjen. Marsikomu se je gotovo že pripetilo, ko je gledal v daljavo, in je bilo njegovo oko prilagano za daljne predmete, da je blizo njega letela kaka muha, dozdevalo pa se mu je, kakor da bi veliko ptico daleč vidil plavati po zraku. Muha leti blizo očesa, toraj jo vidimo pod velikim vidnim kotom, ker pa je oko prilagano za daljavo, si mislimo, kakor da bi daljno stvar videli pod ravno tako velikim vidnim kotom; hitro nehote cenimo daljavo, in po daljavi na visokost predmeta, — majhno muho spremenimo v veliko ptico. Ravno ta vzrok je pri poprej omenjenem izgledu.

Kedar je kak predmet tako daleč od nas, da njegove oddaljenosti ne moremo več presojevati, vidimo vse stvari enako oddaljene. Vsa nebesna telesa, solnce, luno, zvezde vidimo na zobočeni nebesni krogli enako daleč, akoravno so posamezna telesa v daljavi med sabo silno različna.

Tudi pregibanje ali premikanje naše oko velikokrat prevari.

Gibanje spoznavamo po premembi lege kake stvari, gledé lege drugih stvari, ki jo obdajajo. Telo se giblje, če ga vidimo zaporedoma na raznih mestih prostora; oko dobiva ravno tisti vtis, ali je mesto na miru in le telo preminja svoje mesto, ali pa tudi, če je telo mirno in se le mesto svojega stališča premikuje. Ako se hitro vozimo po cesti, železnici ali ladiji, dozdeva se nam, da stojimo, da smo na miru; vsa telesa okoli nas pa se gibljejo, ker vidimo, kako nam hiše, drevesa berzo naproti hité, pa ravno tako hitro mimo nas bežé. Vse te nam bližnje stvari svojo lego gledé na nas hitro spreminjajo, ali prav za prav, mi spreminjamo svojo lego z ozirom na stvari, in zdi se nam, kakor bi se stvari gibale. Naj veličastneje videzno gibanje pa je vsakdanje vertanje zvezd, kakor tudi vsakdanji in letni obhod (videzni) solнца okoli zemlje.

Nekteri drugi zgledi videznega gibanja so: Neskušnemu popotniku na ladiji se dozdeva, da se zrakomeri, tlakomeri, svetilnice i. t. d. zibljejo, akoravno so obešene na treh navpičnih oseh, — ziblje se pa le popotnik z barko vred. Ako pred očesom deržimo očali ali kako drugo stekleno plošo, in hitro ž njo omahnemo na primer z desne na levo, zdi se nam, da se vse daljne stvari, katere vidimo skozi očala ali plošo, pomaknejo na ravno tisto stran.

Zapazil je že tudi vsak, kdor se je vozil po cesti, železnici ali v ladiji, da ne hité vse reči, katere gleda okoli sebe, proti njemu ali mimo njega, ampak le bližnje; daljne pa hité z njim naprej. Kako je to? Če je kako telo precej daleč od nas, in se njegova lega, gledé na nas, le počasi in malo spreminja, takrat se nam dozdeva, kakor da bi šlo tisto telo z nami naprej. Če pa na primer hitro letimo, gledé v mesec, zdi se nam, da tudi on z nami naprej leti po ravno tisti poti. Iz tega je razvidno, zakaj se nam, hitro vozijočim, dozdeva, kakor da bi se ves svet okoli nas sukal v vertincu, bližnja drevesa, hiše in travniki nam naproti in mimo nas, daljno gorovje, i. t. d. pa za nami, — ker namreč bližnje stvari, gledé na nas, lego hitro spreminjajo, daljne pa le počasi in malo.

Če se oko dalje časa nenavadno giblje, na pr. pri plesu, na barki, ali če gledamo derečo reko, železnični vlak v diru, tudi če pogledamo nenavadno globočino, se nam potem zdi, da se vse stvari, katere pogledamo, gibljejo in verté, — v glavi se nam verti. Obvarovati se moremo ver-

toglavlja, ako oko prav močno vpremo v kako nepremično stvar, ali pa v reč, katera se z nami v eni meri verti.

Toda ne samo pri presojevanji daljnih ali večjih stvari nas oko prevari, — tudi pri malih, nam prav bližnjih stvareh se primeri, da nas oči prometijo. Nekatere takih pomot hočem omeniti. Tudi pri malih stvarih, vidimo da so nerazdeljene, velikosti manjše, kakor razdeljene na pr. v 1. *podobi* vidi se nam razdeljeni del daljši kakor nerazdeljeni, akoravno sta oba popolnoma enako dolga. Če poskusimo po nameri deliti kako čerto tako, da gledamo le z desnim očesom, z levim pa mižimo, bomo vselej desno stran čerte odmerili daljšo; — nasproti pa, če z levim gledamo, z desnim pa mižimo, bode leva stran daljša, kakor desna. Enooki toraj slabo delé, slabo merijo in tudi slabo zadenejo; enooka šivelja šivanko težko vdene, dokler se ne privadi. Kako razdeljenje povekšuje reč, kažeti *podobi* 2. in 3. Oboja versta čert je popolnoma enako velik kvadrat, vendar se 2. *podoba* vidi širokeja, 3. pa visokeja. Podoba druga bi se nam videla še širja, toda navpične čerte vidimo vselej večje kakor enako dolge vodoravne. Vsak bi n. pr. mislil, da je klobuk (cilinder) visokeji, kakor širji, pa vendar ni tako, in kdor bi le na oči meril njegovo visokost, bi se gotovo zmotil za tretjino. Obleka z navpičnimi čertami pisana nareja osebo, ki jo nosi, večjo in tanjšo; s poprečnimi pa manjša in debelejše. Soba, v kateri je hišno orodje razpostavljeno, zdi se nam večja od prazne; s podobami malane stene širje kakor enobarvane; ravno tako tudi razdeljeni koti večji, kakor enaki nerazdeljeni. Tudi prenehljaj ali preterganje naše oko omami, da ne moremo prav zanesljivo soditi, na pr. v *podobi* 4. je podaljšana zgornja vstričnih čert, ne spodnja, kakor nam oko kaže; tega se prepričamo, če pogledamo podobo po strani, vstrično s poprečnimi čertami, ali če ravnilo na njo položimo.

Vstrične čerte navadno še zadosti prav presojujemo, ložeje, če so vstrične navpične, kakor pa, če so nagnjene. Vendar nas pa oko tudi pri teh velikokrat prevari, — tako, da v časih sami sebi ne verjamemo. Kedar vstrične čerte druge ravne poprečno prerežejo, vidi se nam, kakor da bi se navpične oddaljevale na tistem koncu, kjer se poprečne zedinjujejo, pa bližale na drugem koncu, kjer se poprečne oddaljujejo od sebe, kakor kaže *podoba* 5. Navpične čerte pod *podobo* 5. so popolnoma vstrične, vendar se nam dozdeva, kakor da bi bile v sredi prelomljene; poprečne naše oko omamijo in nas zapeljejo, da napačno sodimo. Da so čerte res vstrične in popolnoma ravne, prepričamo se, če list nagnemo in skoraj vstrično s to ravnino čerte gledamo; privid sedaj mine, in oko vidi pravo lego. Ravno tako je pri 6. *podobi*.

Kako se radi pustimo zapeljati v napačno sklepovanje po kaki čerti, katero si oko postavi za vodilo, kaže *pod.* 7. Pri tej podobi imamo „*ab*“ za vodilo, hitro pogledamo „*cd*“, pa vidimo, da ne seže tako daleč in precej nevedoma napačno sklepamo, da mora biti manjši, kar pa ni res, ampak oba sta popolnoma enako dolga — le premaknjena sta.

Navedli smo tukaj nekatere nar bolj navadne prikazni, kako nas oko prerado goljufa in kako malo je pri nekterih prilikah zanesljivo. Vtegnilo bi učiteljem marsikaj pojasniti, ko vidijo, da otroci posebno, kedar začnejo risati s prosto roko, večkrat nekatere čerte prav slabo merijo. Narisal je učenec celo podobo, ogleduje jo, vidi da ni prav taka kakor predložena, toda pogreška ne najde; ogleduje jo še enkrat od čerte do čerte — vse zastonj. Učitelj pa, čigar oko je bolj vajeno meriti, in se ne da tako lahko motilnim čertam zapeljati, kmalu najde pogrešek.

Dopisi in novice.

Iz ormuškega okraja. Mesečni zbor učiteljskega društva v Ormužu, bil je 5. sušca v šolski sobi 3. razreda. Zbor je pričel predsednik društva, gosp. J. Šmidinger. Ko se zapisnik od 5. svečana prebere, in nekteri dopisi rešijo, povzame besedo g. Strenkl, učitelj s Središča, in govori o »lepopisji v ljudski šoli«. Ko v vvodu povdarja važnost tega predmeta, našteva in razklada tudi lastnosti lepega pisanja namreč: razločnost, prostost, gladkost in prijetnost. Potem še dalej omenja pisalnega orodja, zadržanja učencev pri pisanji, in daljnega vedenja učitelja pri tem nauku, ter konečno vso razpravo povzame v sledeče stavke ali točke: 1. Učitelj naj predstavljeno pismenko v celi obliki na tanko in po vsih delih opiše. 2. Naj učence opominja, da predpisano pismenko po vsih delih prevlečejo. 3. Učenci naj pismenko na tabli, pisajè s perstom po zraku, posnemajo. 4. Učitelj naj pazi, da učenci ob začetku, kolikor je mogoče, pišejo velike pismenke. 5. Že od začetka naj se učenci vadijo pisati od črte do črte, kajti ob začetku pisanja izostaja učitelju dosti zamud, pa tudi oko se vadi velikosti pismenk. 6. Učitelj naj že ob začetku lepopisja z njim zvezuje tudi pravopisje. Konečno g. poročevalec stavi predlog: Učitelji naj bi se zedinili, kar se tiče oblik za pismenke, da bi se učenci, prestopivši v višji razred ali v drugo šolo, ne mučili po nepotrebnem z drugačno obliko pismenk. Gosp. Ravšl stavi predlog: a) Izgledni učni čerteži (Normalpläne), katere je na svitlo dalo, c. k. dež. š. svetovalstvo najsekupijoi pregledajo. b) Za l. 1874. naj se naroči »Gesetzblatt in Schweitzer Zeitung«. Sprejme se. — Gosp. Jurša predlaga pristop k Štirskem Lehrerbund-u. Sprejeto. — Gosp. Ravšl, oziraje se ne vzroke, izstopa kakor predsednikov namestnik in zapisnikar, Predsednik pomiluje ta izstop, in se zahvali za dosedanje napredovanje v društvu. V zapisnikarja se v novič voli gosp. Vežjak, podučitelj v Ormužu, in g. Jurša, učitelj ravno tam, v namestnika. S. Str.

Iz Ptuja. Od 5. t. m. se podučuje naša šolska mladina tudi praktično o kmetijstvu; tukajšna kmetijska podružnica je v ta namen prepustila svoj sadonosni vert v kanižinem predmestji. Za poduk i. t. d. je posebni stalni odsek. Praktično podučujejo: g. g. France Wibmer, mestjan in ud krajn. in okrajn. šol. sveta, Jože Weixler, posestnik v Vičavi, zunaj Ptuja; mestni učitelji g. g. Ferik, Robič, Krajnc, Kos, Schrei in vertnar g. Fric. Učencev za ta poduk smo odločili 80 iz višjih razredov naše ljudske šole, tedaj pride poprek vsakemu podučujočemu 10 učencev. Sedaj se podučuje v sadjereji: g. g. učitelji pa podučujejo tudi teoretično v raznih oddelkih kmetijstva. Dokler niso normalni učilni čerteži vpeljani, bode se praktično podučevalo vsak četrtek. Odsek bo tudi imel z učenci izgrede, kateri so tudi kmetijskemu poduku zlo koristni. V stalnem odseku za kmetijsko učilnico so g. g.: Prof. Končnik, šolski nadzornik, Wibmer, mestjan, Weixler Jožef, posestnik in mestni učitelji: g. g. Ferik, Robič, Krajnc in vertnar Wibmer.

Iz Ljubljane. *Imenik šolskih oblastnij, šol in učiteljev po Slovenskem t. j. na slov. Štajarju, Kranjskem, slov. Korotanu, na Primorskem in slov. Ogerskem je gotov; udje slov. učit. društva ga dobè za pirhe. Kdor noče biti dalje ud temu društvu, naj nam „Imenik“ nazaj pošlje. — Lani o tistem času, ko smo „Imenik“ obetali, bil je še le v rokopisu gotov; tisek se je moral odlašati; delo je rastlo v rokah; še enkrat je bilo treba vse predelati; kjer pa ni bilo več mogoče, mogle so se poprave posebej tiskati, kakor vžlasti pri slov. Štajerju. — Vsem p. i. gospodom se vljudno zahvaljujem za sporočila, ter jih ob enem naprosim, da naj spremembe sproti zapisujejo; tako se bode „Imenik“ brez posebnih*

sitnost popravljaj, in ob svojem času popravljen in pomnožen lahko izdal. — Pomankljivosti in neprilicnosti, bodi si v stvari ali v slogu, bode prihodnje mogoče vse odpraviti, ako se z združenimi močmi lotimo dela, in drug drugemu pomagamo. — Nanašajè se na rodoljublje slovenskih učiteljev in njih prijateljev sem sestavljal ta „Imenik“ in veliko časa v to porabil, pričakujem pa, da bodo moji tovariši in slovenski rodoljubje to spoznali ter spolnili svoje radovoljne sprejete dolžnosti do slov. učit. društva (gl. Učit. Tov. p. l. št. 14), katero shranjuje sveti ogenj domoljublja; dokler pa iskra pod pepelom tli, lahko se prilično plamen upiha, da ogreva mlačna serca in razširja dobrodejno gorkoto okoli sebe. M. M.

— Ravnokar je prišla na svitlo v slovenskem jeziku stenska tabla »novih avstrijskih meterskih mer in uteží, vsled vradnih podatkov po izvornih obrazcih c. kr. pervomerske komisije na Dunaji«. To stensko tablo v velikej obliki je izdelal in zrisal Ernest Matthéy-Guenet v Gradcu, poslovenil jo je Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani, in se dobiva pri bukvarji Gerberju v Ljubljani po 70 kr. s poštnino vred po 74 kr.

Priporočamo to stensko tablo vsem slovenskim učiteljem, da jo vpeljó v slovenske šole, koder je še nimajo. Na tej tabli so narisane z barvo vse nove mere in uteží v pravej podobi, kakor so same na sebi v resnici. Dalje priporoča tudi dr. Močnikova knjižica »Nova mera in vaga« to stensko tablo vsem ljudskim šolam kot učni pripomoček. Tudi je za 10 kr. bolji kup nego nemška. — Slovenski učitelji sezite po njej in priporočajte jo tudi po gostilnicah, da se slovenska stvar, ki je z mnogimi stroški na svitlo dana, širi in razprodá.

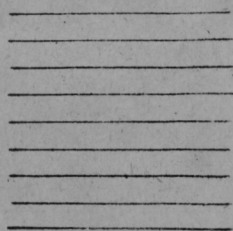
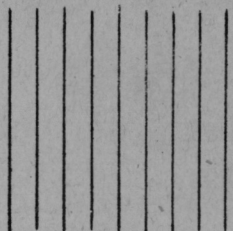
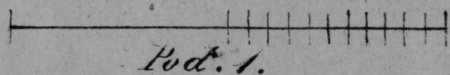
Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji ljubljanske okolice na Kopanji (400 gl.) in stanovanje, — v Čeručah (450 gl.) in stanovanje. — Natečaj je 6 tednov od zadnjega razpisa v »Laibacher Zeitung«. Prošnje do krajnih šolskih svetov. — V postojnskem šl. okraji: V Budanjah, na Podragi, na Vremu, v Ternji, pri sv. Ivanu, v Postenji in Razdertem. — Prošnje do okrajnega šl. sveta v Postojni do konca aprila.

Na Štajerskem. Na enorazrednej ljudskeji šoli pri Št. Jurji pod Tabrom, v šolskem okraji Vranjskem, se oddaja učiteljska služba, letninoj 400 forintov, osebno priklado 60 forintov i prostim stanovanjem. Prositelji, zmožni slovenskega i nemškega jezika v govoru i pisavi, imajo poslati svoje dostojno dokumentirane prošnje pótem predstavljene šolske gosposke do 10. aprila 1874, krajnemu šolskemu svétu pri Št. Jurju pod Tabrom. — V Kostrivnici, šolsk. okr. rogačkega, služba učitelja s 400 gl. ali podučitelja s 240 gl. l. plače; v šol. okraji ptujskem pa služba podučitelja pri sv. Marjeti in pri sv. Urbanu; osebne doklade je 60 gl. in prsto stanovanje. Prošnje na dotične okrajne šolske svete (pošta v Rogatecu in v Ptujem) do konca aprila t. l.

Premembe v učiteljskem stanu.

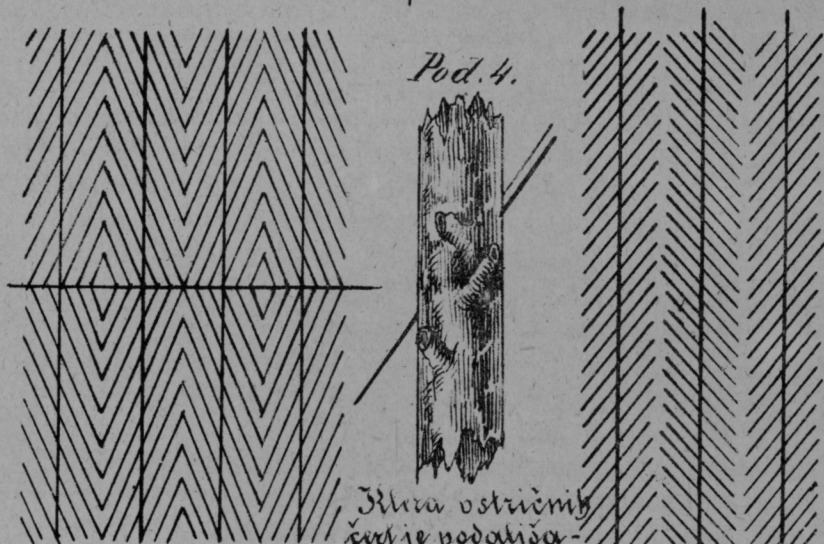
Na Kranjskem. G. g. Janez Pleško v Radovljici, France Lunder v Ratečah na Dolenjskem in Tomšič Janez v Dobernc̄ah se stalno vmestujejo. — Gsp. Pavl Kavčič, dosihmal podučitelj pri D. M. v Puščavi okol. mariborske pride za učitelja v Zalog pri Komendi in g. Valentin Žvagen v Cirknico; oba začasno. — Gosp. Anton Globočnik je podučitelj v Terziču. — V Postojni je umerl g. J. Zagorjan, učitelj v pokoji. —

Pod. 2.

Pod. 3.

So li navpične črte vstrične?

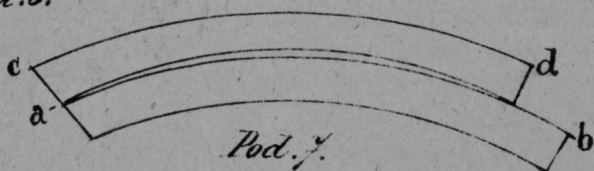

Pod. 4.

Škva vstričnih črt je podaljšana?

Pod. 5.

Pod. 6.

Pod. 7.